

Preventie & Handhavingsplan alcohol 2015–2018

Gemeente Utrecht
Vast te stellen juni 2015

1. Inleiding

- **Bouwen aan een gezonde toekomst: verder investeren in alcoholmatiging**
- **Preventie en handhaving een sterk koppel**
- **Verankering in de wet**

Aanleiding

Utrecht bouwt aan een gezonde toekomst. Een gezonde(re) leefstijl van Utrechters draagt hieraan bij. Eén van de onderdelen van een gezonde leefstijl is alcoholgebruik. Voor jongeren is alcohol extra schadelijk voor de gezondheid. Stevig alcoholgebruik bij (jong)volwassenen geeft maatschappelijke en gezondheidsschade. Een doorbraak op het terugdringen van alcoholgebruik was één van de speerpunten in de nota volksgezondheid 2011 – 2014¹. Hier hebben wij met ons netwerk in de stad hard aan gewerkt. De komende jaren kunnen we daarop voortbouwen en sluiten we aan bij inspirerende initiatieven in de stad en stimuleren we nieuwe ontwikkelingen, want we zijn er nog niet. Een gezamenlijke en integrale aanpak op het terrein van preventie en handhaving is doorslaggevend voor de mate van succes.

Wettelijk en budgettair kader

De Drank en Horeca wet (DHW) verplicht gemeenten een preventie- en handhavingsplan alcohol op te stellen waardoor een integrale aanpak wordt geborgd. In de DHW is de wet- en regelgeving rondom alcoholverkoop en gebruik vastgelegd. De handhaving daarvan is sinds 2013 gedecentraliseerd. Gemeenten hebben hiermee meer instrumenten in handen om een effectief alcoholmatigingsbeleid te voeren. De DHW schrijft voor dat in het preventie- en handhavingsplan alcohol de hoofdlijnen van het beleid staan over zowel preventie van alcoholgebruik, met name onder jongeren, als over handhaving van de wet. Het plan dient elke vier jaar, gelijktijdig met de vaststelling van de lokale nota Volksgezondheid, te worden vastgesteld. De Utrechtse gemeenteraad heeft op 10 april 2014 het (eerste) preventie- en handhavingsplan 2014-2015 vastgesteld. De evaluatie van dit eerste plan is als losse bijlage bij dit plan gevoegd. De besluitvorming over het voorliggende plan loopt gelijk op met de cyclus van de nota Volksgezondheid en heeft een looptijd van 4 jaar.

Dit preventie & handhavingsplan valt binnen de kaders en budgetten van het Volksgezondheidsbeleid 2015-2018, de Handhavingsstrategie Horeca, de Horecaverordening en het Integraal Veiligheids Plan (IVP) (zie bijlage 1).

In de programmabegroting wordt het jaarlijks budget vastgelegd voor het programma Toezicht & Handhaving en Volksgezondheid. Daarnaast wordt jaarlijks het handhavingsprogramma openbare en bebouwde omgeving door het College vastgesteld waarin tevens de handhaving op de DHW staat opgenomen.

---

¹ In juni 2011 door de gemeenteraad vastgesteld

2. Beleidsfocus

- **Inzetten op verdere daling van het alcoholgebruik en verhogen van startleeftijd**
- **Omgeving staat centraal**
- **Prioriteiten zijn:**
  - niet drinken onder 18 jaar (NIX18)
  - voorkomen excessief gebruik 18–25 jaar
  - bewustwording schadelijke effecten overmatig gebruik
  - stimuleren alternatief

Probleemanalyse

Landelijke trends

Sinds 1988 is onder Nederlandse jongeren het alcoholgebruik flink toegenomen. In 2003 waren Nederlandse jongeren zelfs koplopers in Europa voor ‘bingedrinken’², (Hibell e.a., 2012). Daarom is in de afgelopen jaren sterk ingezet op het voorkomen van drinken door jongeren onder de 16 jaar (toenmalige wettelijke leeftijdsgrens voor verkoop van alcohol). Dat zorgde ervoor dat het drankgebruik onder jonge pubers (12–15 jaar) sterk afnam. Onder jongeren van 16 jaar en ouder is het drankgebruik nauwelijks afgenomen (Verdurmen e.a. 2012).

Als jongeren aan drank willen komen is dat relatief makkelijk. Meer dan de helft van de verkooppunten (53%) leefde de oude leeftijdsgrens van 16 jaar niet na in 2013 (Roodbeen e.a. 2014).

Ouders spelen een belangrijke rol bij het alcoholgebruik van hun kinderen. Het stellen van strenge regels en vertrouwen in de effectiviteit van het eigen opvoedgedrag hangen samen met minder alcoholgebruik door scholieren (de Looze e.a., 2013). Ook het eigen drink- en blow gedrag van ouders is van invloed (Vermeulen-Smit, 2014).

Trends in Utrecht

Alcoholgebruik jongeren & jongvolwassenen

In Utrecht is het aantal 10–12 jarigen dat ooit gedronken heeft afgenomen van 40% in 2007/08 tot 19% in 2013/14. Voor de groep in het Voortgezet Onderwijs hebben we slechts beperkte cijfers, aangezien dit pas gemeten wordt sinds schooljaar 2013/14. Van de jongeren in klas 4 in het voortgezet onderwijs zegt 49% wel eens alcohol te drinken (2014).

Vanaf 2010 worden er jaarlijks ongeveer 30 jongeren onder de 18 jaar opgenomen in het ziekenhuis vanwege een alcoholintoxicatie (‘comadrinken’). In 2014 is er een stijging, namelijk 44 jongeren. Jaarlijks was ongeveer 30% van de jongeren afkomstig uit de stad Utrecht, in 2014 is dat aandeel gestegen naar bijna 50% (20 jongeren van de 44).

Onder studenten op HBO en WO (19 t/m 24 jaar) is 25% een zware drinker³. Voor de totale groep volwassenen is dat 9% (VMU 2014).

Nalevingscijfers

Vanaf 2012 is in Utrecht onderzoek gedaan bij supermarkten naar de naleving van de regels voor alcoholverkoop aan jongeren. In 2014 zijn voor het eerst ook de slijterijen onderzocht.

In 2014 houdt 70% van de Utrechtse supermarkten zich aan de regels voor de alcoholverkoop aan jongeren. Dat betekent dat in 70% van de aankoopogingen daadwerkelijk de leeftijd op de juiste

² Voor vrouwen 4, voor mannen 6 glazen alcohol in 2 uur

³ Minstens 1 keer per week op 1 dag 4 of meer glazen alcohol (vrouwen) of 6 of meer glazen (mannen) drinken

wijze is vastgesteld en de alcohol niet is meegegeven. Dit is een verbetering ten opzichte van de afgelopen jaren, in 2012 was het 35% en in 2013 53%.

Bij 48% van de aankoopogingen in Utrechtse slijterijen werden eind 2014 de regels voor de leeftijdsgrens correct nageleefd.

Opvattingen van ouders

87% van de leerlingen uit groep 7/8 in het Basisonderwijs geeft aan dat ze geen alcohol mogen drinken van hun ouders (jeugdmonitor 2013–2014). In schooljaar 2007/2008 was dit 82%.

Meer cijfers

In het evaluatierapport van het P & H plan 2014–2015 (zij bijlage) staat meer informatie over de stand van zaken in Utrecht.

Schadelijke gevolgen van alcohol

Alcohol is extra schadelijk voor de gezondheid van jongeren. Alhoewel de blijvende schade aan het puberbrein onlangs ter discussie stond (Boelema, 2014), zijn er voldoende redenen om zo laat mogelijk te starten met alcohol⁴. Risico's van op jonge leeftijd alcohol drinken, zijn:

- Kans op alcoholverslaving op latere leeftijd is groter;
- Bij jongeren kost het afbreken van alcohol meer tijd dan bij een volwassene. Na een avond drinken functioneert het geheugen slechter en is concentreren moeilijker;
- Onder invloed van alcohol durven jongeren meer en doen ze eerder dingen die ze zonder alcohol niet zouden doen. Zo vrijen jongeren vaker onveilig als ze hebben gedronken;
- Jongeren drinken tijdens het uitgaan vaak veel in korte tijd. De kans op alcohol gerelateerd letsel, ongelukken en een alcoholvergiftiging ('comazuipen') neemt hierdoor toe;
- Alcohol vergroot de kans op kanker, bijvoorbeeld borstkanker bij vrouwen, maar ook keel-, slokdarm-, en leverkanker.

De meeste van bovenstaande schadelijke gevolgen van alcoholgebruik gelden ook voor volwassenen die veel drinken. Daarnaast kan problematisch gebruik of verslaving leiden tot allerlei andere problemen. Van schooluitval, werkloosheid, schulden, echtscheiding tot en met het afglijden naar dakloosheid.

Visie en ambitie

Gezondheid is een thema dat iedere inwoner van de stad belangrijk vindt. Een gezonde leefstijl en verantwoord omgaan met alcohol draagt hier aan bij. Onder de 18 jaar geen druppel (NIX18) en daarboven geen excessief gebruik; dat is de ambitie van dit college. Met ons hele netwerk bestaande uit ouders, jongeren, scholen, buurtteams, alcoholverstrekkers (supermarkten, slijterijen, horeca), sport- en studentenverenigingen, preventiewerkers en zorgaanbieders, huisartsen en ziekenhuizen en politie geven we vorm en inhoud aan de gestelde normen en regels. We werken ook samen met landelijke partners als de G4, het Ministerie van VWS en V & J en kennisinstituten RIVM, STAP en Trimbos. De uitdaging is om met elkaar te werken aan een cultuurverandering waarin alcohol niet vanzelfsprekend is. Zo'n cultuur draagt bij aan een gezonde start, een gezonde stad en een gezonde wijk en het kunnen maken van een gezonde keus. Alcoholgebruik kan het leveren van een sociale en economische bijdrage aan de maatschappij flink in de weg staan. Afname van excessief alcoholgebruik leidt bovendien tot minder overlast en meer veiligheid in de stad.

Zo bouwen we samen aan een positieve en gezonde toekomst. Die toekomstbestendigheid is ingebed in de ambitie om als Utrecht te groeien; niet alleen wat betreft inwoneraantal, maar ook wat betreft kwaliteit van leven en aantrekkelijkheid van de stad.

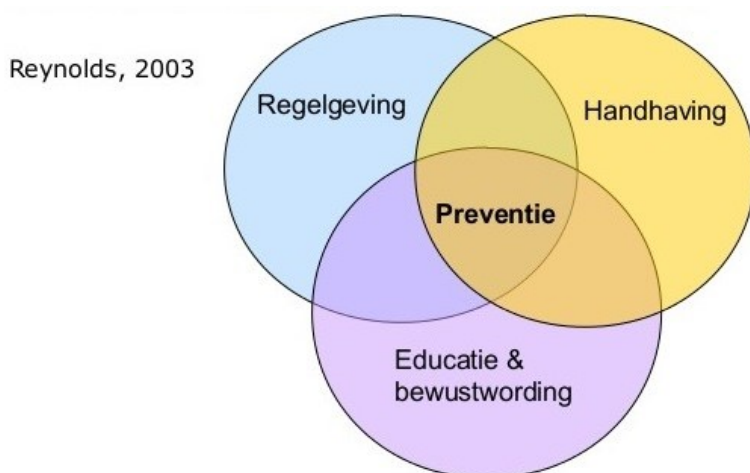
⁴ Zie bv reactie Stap <http://www.stap.nl/nl/nieuws/stap-in-het-nieuws.html/3511/3713/van-dalen-en-onderzoek-met-andere-uitkomst-zegt-nog-niets#p3511>

Uitgangspunten en onderbouwing van beleid

Dit plan is gebaseerd op een integrale visie. Vanuit verschillende invalshoeken en door verschillende partijen worden meerdere type maatregelen ingezet bij de aanpak van alcoholproblematiek. Als uitgangspunt voor integraal alcoholbeleid hanteren we het preventiemodel van Reynolds (2003). Dit model maakt duidelijk dat alcoholgebruik altijd een resultaat is van een combinatie van factoren. De persoon, zijn sociale omgeving, het aanbod van drank en het overheidsbeleid vormen samen een systeem dat uiteindelijk de keuze van de gebruiker bepaalt.

Alcoholpreventie moet dus nooit alleen op het individu gericht zijn. Het meest effectief zijn strategieën die vooral de omgeving van de drinker beïnvloeden, denk bijvoorbeeld ook aan nudging. En in die omgeving van de (jonge) drinker spelen alcoholverstrekkers, scholen en ouders een belangrijke rol. In dit preventie- en handavingsplan staat daarom de omgeving van de (jonge) drinker centraal.

Het preventiemodel kent 3 beleidspijlers, te weten: regelgeving, handhaving en educatie & bewustwording. De pijlers staan deels op zichzelf maar overlappen elkaar ook (figuur 1). Juist in de overlap zien we het integrale preventiebeleid terug.

Figuur 1 Preventiemodel Reynolds gericht op het voorkomen van (te veel) drinken van alcohol

Prioriteiten

Bij de integrale aanpak vanuit handhaving én preventie ligt het accent op jongeren tot 25 jaar. Voor de **jongeren tot 18 jaar** werken we aan het versterken van de sociale norm '**NIX18**'. De insteek is dat alcohol niet hoeft, in plaats van dat alcohol niet mag. Het stimuleren én handhaven van de naleving van de leeftijdsgrens van 18 jaar voor verkoop en het in bezit hebben van alcohol is prioriteit in ons preventie- en handavingsbeleid. We zijn ons ervan bewust dat de commerciële en sociale beschikbaarheid van alcohol communicerende vaten zijn. Als het voor 18minners steeds moeilijker wordt om zelf via commerciële alcoholverstrekkers aan alcohol te komen, zal de kans groter worden dat zij via familie, vrienden of illegale verkoop aan alcohol komen (de sociale beschikbaarheid). Door een actieve samenwerking tussen preventie en handhaving, reageren we hier alert op en agenderen dit thema binnen ons netwerk.

Voor **18–25 jarigen** gaat het vooral om het **voorkomen van excessief alcoholgebruik**. Gezien de ontwikkeling van de hersenen tot ongeveer 23 jaar, de oververtegenwoordiging van de leeftijdsklasse tot 25 jaar in het uitgaansleven en de sterke relatie tussen alcohol en het uitgaansleven (met de daarbij behorende risico's op ongelukken, onveilige seks, intoxicatie en maatschappelijke overlast),

zijn de uitgaanssetting en de vrijetijdsbesteding een belangrijk aandachtsgebied. Zowel vanuit gezondheidsperspectief als met betrekking tot de veiligheid in onze stad, is hier winst te behalen.

Voor de groep **boven de 25 jaar** ligt de focus op **bewustwording van de schadelijke effecten** van excessief alcoholgebruik. Daarnaast is signaleren en toeleiden van problematische gebruikers (ook onder de 25) naar de juiste hulp een aandachtspunt.

3. Doelen en resultaten

▪ Voorkomen en beperken van gezondheids- en maatschappelijke schade   ▪ Consequent monitoren van ontwikkelingen

De algemene doelstelling van ons preventie- en handhavingsbeleid is: Voorkomen en beperken van gezondheids- en maatschappelijke schade als gevolg van alcoholgebruik.

De effectdoelstellingen zijn:

1. daling van het alcoholgebruik onder de 18 jaar
2. daling van excessief alcoholgebruik boven de 18 jaar

Effectdoelstelling	Indicatoren
1 daling van het alcoholgebruik 18-	<p>1a Percentage jongeren in groep 7/8 PO dat ooit gedronken heeft neemt verder af (19% in 2013/2014)</p> <p>1b Percentage jongeren in klas 4 VO dat binge⁵ drinkt neemt af (0-meting in 2015)</p> <p>1c Aantal opnames van Utrechtse jongeren ivm alcoholintoxicatie neemt af (20 in 2014)</p> <p>1d Percentage jongeren in klas 4 VO dat zegt van zijn ouders niet te mogen drinken tot 18 jaar neemt toe (0-meting in 2015)</p> <p>1e De naleving van de leeftijdsgrens voor alcoholverkoop in de supermarkten stijgt van 70% % in 2014 naar 90 % in 2018</p> <p>1fDe naleving van de leeftijdsgrens in slijterijen stijgt van 48% in 2014 naar 90 % in 2018</p> <p>1g De naleving van de leeftijdsgrens in de horeca neemt toe (0-meting in 2015)</p>
2. daling excessief alcoholgebruik 18 +	2a Percentage jongvolwassenen (18-25) dat zwaar drinkt neemt af (23% begin 2014)
1 en 2: Daling alcoholgebruik 18- en daling excessief gebruik 18+	3a de naleving door paracommerciële organisaties (sportverenigingen, studentenverenigingen) van de regelgeving voor het schenken van alcohol neemt toe (0-meting in 2015)

Monitoring & evaluatie

De monitoring van de indicatoren doen we door middel van nalevingsonderzoeken, diverse gezondheidsmonitoren (jeugd monitor, Emovo, gezondheidspeiling) en registratie van toezicht en handhaving.

Daarnaast gebruiken we gegevens & signalen van politie, buurtteams, preventie- en veldwerk, scholen, alcoholpoli, ambulancedienst (Ravu), huisartsen, gebiedsmanagers veiligheid en handhavingsteam gemeente om feiten en trends te volgen. We gebruiken relevante cijfers uit wijk- en buurtmonitoren en de buurtprofielen. Zo kunnen we de ontwikkelingen goed monitoren en tussentijds vaststellen of we de gewenste resultaten bereiken.

⁵ Binge drinken = drinken van 5 of meer glazen per gelegenheid

4. Activiteiten op hoofdlijnen

- Veelbelovende combinaties van maatregelen en activiteiten
- Flexibele inzet op basis van behoefte
- Communicatie en agendering van het thema zijn cruciaal

Regelgeving & handhaving

Belangrijke bepalingen in de Drank- en Horecawet zijn dat alleen alcohol verkocht mag worden aan jongeren, waarvan – door middel van een ID-check – is vastgesteld dat zij 18 jaar of ouder zijn. Daarnaast mogen jongeren onder de 18 jaar niet in bezit zijn van alcohol op voor het publiek toegankelijke plaatsen (parken, portieken maar ook in café's bijvoorbeeld). Tevens is het verboden om personen toe te laten / door te schenken aan personen die 'in kennelijke staat' van dronkenschap verkeren (DHW en WvS).

Utrecht kent als gemeente een groot aantal horecabedrijven. Zowel commerciële horeca als paracommerciële horecaorganisaties zoals sportverenigingen, studentenverenigingen en buurthuizen. Daarnaast zijn er supermarkten en slijterijen die alcoholhoudende dranken verkopen. Al deze bedrijven dienen zich te houden aan regels voor de verstrekking van alcohol en/of de exploitatie van hun inrichting. De gemeente ziet erop toe dat dit daadwerkelijk gebeurt en treedt in geval van overtreding op.

De toezichtcapaciteit wordt primair ingezet conform de handhavingstrategie horeca die door het college is vastgesteld. In het jaarlijks vast te stellen handhavingsprogramma wordt aangegeven op welke wijze het toezicht per jaar concreet wordt geprioriteerd en geprogrammeerd. In de werkplanning vindt het toezicht altijd object- en/of projectgericht plaats. Het uitvoeren van de doelstellingen uit het preventie- en handhavingsplan alcohol zijn een belangrijk voorbeeld van de projectgerichte aanpak. Toezicht en de op volksgezondheid gerichte preventieve maatregelen worden in dat kader dan ook steeds op elkaar afgestemd.

Educatie & bewustwording

De invulling van deze activiteiten gebeurt in lijn met het Volksgezondheidsbeleid 2015–2018 waarin een gezonde stad, gezonde start en een gezonde wijk de hoofdlijnen zijn. We zetten in op positieve gezondheid en het aantrekkelijk maken van de gezonde keus. Bewustwordingsactiviteiten gericht op het bevorderen van een gezonde leefstijl omvatten meerdere thema's die van belang zijn voor een goede gezondheid. Alcohol is daar één van, maar bijvoorbeeld ook roken, gezonde voeding, bewegen en seksuele gezondheid. De jeugdgezondheidszorg (JGZ) brengt de gezondheidssituatie van alle kinderen in beeld, volgt deze op collectief en individueel niveau en adviseert (aanstaande) ouders over een gezonde ontwikkeling van hun kinderen. Op het VO volgt de JGZ de gezondheid van jongeren via de E-MOVO vragenlijst en krijgen zij een leefstijladvies op maat. Scholen krijgen advies voor een passend collectief aanbod op bijvoorbeeld het thema alcohol als dat een kwestie is bij meer jongeren. We zijn alert op risicogroepen en gezondheidsrisico's en proberen die zoveel mogelijk te beperken. Ook worden jongeren toe geleid naar hulpverlening als dat nodig is. In het kader van de gezonde school adviseren wij PO en VO scholen hoe zij hun gezondheidsbeleid kunnen vormgeven en we ondersteunen hen daarbij.

Vanuit het perspectief van jeugd worden er wijkplannen gemaakt voor volksgezondheid die aansluiten bij de gemeentelijke wijkambities. Leefstijl is een onderdeel van die wijkplannen en hierin worden zo nodig relevante activiteiten voor alcoholpreventie opgenomen. Activiteiten van de succesvolle wijkaanpakken alcohol in Oost, Vleuten De Meern en Ondiep worden voortgezet door het netwerk en opgenomen in de wijkplannen.

We sluiten aan bij energieke initiatieven die een positieve bijdrage leveren aan de gezondheid van Utrechtse en aan een aantrekkelijke stad. Succesvolle praktijken die in de voorgaande jaren zijn ontwikkeld, passen we aan de actuele situatie aan. We streven naar mede-eigenaarschap van ons netwerk in de stad bestaande uit Vereniging Sportbelang Utrecht (VSU), diverse sportverenigingen, studentenverenigingen, Universiteit, Hogeschool Utrecht, Victas, JOU, Stichting Voorkom, buurtteams, Diaconessenziekenhuis, scholen, huisartsen en andere eerstelijnsinstellingen, politie, de horeca (via KHN), supermarkten, slijterijen en Bureau Halt. We haken aan bij landelijke initiatieven die onze aanpak kunnen versterken.

De preventieve maatregelen vanuit Volksgezondheid stemmen we af met de activiteiten vanuit Toezicht en we zorgen voor verbinding en versterking van elkaars activiteiten. We delen kennis en ervaring en trekken soms samen op. Denk bijvoorbeeld aan een door Victas uitgevoerde bartraining (IVA) waar een inspecteur van toezicht en handhaving een deel van de informatie verzorgt. Of een toezichthouder die op een ouderavond spreekt over zijn ervaringen in de wijk met de handhaving van de leeftijdsgrens.

Ook Veiligheid is een belangrijke samenwerkingspartner, met name in het terugdringen van aan alcohol gerelateerde overlast en geweld. We streven naar zo veel mogelijk slimme en doeltreffende combinaties die het effect van de inspanningen kunnen versterken. Regelmatig afstemming op beleids- en uitvoeringsniveau zorgt voor snelle feedbackloops en adequate bijsturing als dit nodig is.

'Ik Pas: 30 dagen zonder alcohol campagne, maart 2015'

In onderstaand schema hebben we de maatregelenmix per setting op hoofdlijnen samengevat. Jaarlijks of vaker als daar aanleiding voor is, worden accenten gelegd en (andere) prioriteiten gesteld.

Setting	Toezicht en Handhaving op naleving regelgeving DHW en Horecaverordening	Educatie en bewustwording (& agendering)
Detailhandel (Supermarkten en slijterijen)	<p>Toezicht op naleving leeftijdsgrenzen</p> <p>Bij overtreding:</p> <ul style="list-style-type: none"> - waarschuwing - bestuurlijke boete - tijdelijke ontzegging bevoegdheid verkoop alcohol. 	<ul style="list-style-type: none"> - Gemeenschappelijke (communicatie) aanpak om de naleving te verhogen. - Snelle feedbackloops na controle en informatievoorziening.
Openbare ruimte en andere publiek toegankelijke plaatsen zoals cafe's	<p>Toezicht en handhaving op bezit alcohol 18 minners in openbare ruimte en publiek toegankelijke plaatsen.</p> <p>Bij overtreding:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Boete - Haltverwijzing 	<ul style="list-style-type: none"> - Signalering en toeleiding door veldwerk en jongerenwerk - Samenwerken met ouders en andere netwerkpartners
Horeca Evenementen Uitgaansleven	<p>Regulier toezicht op naleving regels DHW, Horecaverordening en voorwaarden in (evenementen)vergunning m.b.t.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Leeftijdsgrenzen - Doorschenken - Inrichtingseisen 	<ul style="list-style-type: none"> - Met het netwerk verkennen van alternatieven uitgaan 15+ - Samen met Koninklijke Horeca Nederland (KHN) draagvlak creëren voor verantwoord alcoholgebruik - Convenant Veilig uitgaan invulling

	<ul style="list-style-type: none"> - Afhandelen klachten (inclusief geluidsklachten) <p>Bij overtreding:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Waarschuwing - Bestuurlijke boete - Dwangsom - Schorsing vergunning of intrekken vergunning. 	<p>geven</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gemeenschappelijke (communicatie)aanpak om naleving te verhogen. - Snelle feedbackloops na controle en informatievoorziening - Met de horeca ontwikkelen van innovatieve maatregelen op doorschenken - Informatievoorziening aan evenementenorganisaties en bezoekers
Para commerciële organisaties (o.a. sportverenigingen en studenten verenigingen)	<p>Toezicht en handhaving op naleving regels DHW, horecaverordening en vergunningen voor para commerciële horeca:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Schenktijden en openingstijden (buurthuizen en sportverenigingen) - Verbod schenken alcohol bij feesten en partijen derden - Toezicht op leeftijdsgrenzen en doorschenken <p>Bij overtreding:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Waarschuwing - Bestuurlijke boete - Dwangsom - Schorsing vergunning - Intrekken vergunning 	<ul style="list-style-type: none"> - Overleg en informatievoorziening over regelgeving - Ondersteuning bij preventie met diverse belanghebbende verenigingen en organisaties: VSU, FUG, UIT, individuele sport- en studentenverenigingen, Hogeschool Utrecht, UvU - BOB sportcampagne - IVA trainingen voor barpersoneel - Verbreden van het netwerk van sportverenigingen en studenten (peers)
Thuis / ouders		<ul style="list-style-type: none"> - Advisering gezonde start (inclusief zwangerschap) bijvoorbeeld via JGZ - Opvoedingsondersteuning pubers - (Digitale) ouderavond
Scholen		<p>Activiteiten vallen onder de gezonde school. Naast de wettelijke taken van JGZ kan er gezondheidsadvies worden gegeven en zijn er diverse activiteiten mogelijk die aansluiten bij initiatieven van ouders of van de scholen zelf.</p> <ul style="list-style-type: none"> - PO: jeugdmonitor, persoonlijke gezondheidsonderzoeken (PGO), adviesgesprekken over gezondheid - VO: E-MOVO, adviesgesprekken, DGSG, ouderavonden, cool choice, voorlichting met peers, (vroeg) signalering en toeleiding op speciaal onderwijs
Wijk + stad (bewoners)	Gerichte toezicht en handhaving op hot spots in de wijk	<ul style="list-style-type: none"> - Buurt en wijkgerichte samenwerking met bewoners en netwerkpartners in de wijk op basis van gezondheidsprofiel - Agendering van positieve

		<p>gezondheid, stimuleren van en aansluiten bij initiatieven</p> <ul style="list-style-type: none"> - Veldwerk - Signalering en toeleiding - Jaarlijkse Ik pas maand faciliteren - Samenwerken met buurtteams
--	--	--

5. Uitvoering

De komende 4 jaar werken we samen met het netwerk aan het terugdringen van het alcoholgebruik. We doen dat binnen de kaders van dit plan en bepalen jaarlijks (of vaker) de concrete activiteiten op basis van actuele ontwikkelingen zoals nieuwe initiatieven vanuit de stad die bij kunnen dragen aan de doelstellingen. Vanuit de gemeente is de eindverantwoordelijkheid voor het aansturen, uitvoeren en monitoren van dit plan belegd bij volksgezondheid en VTH. Afstemming en samenwerking met collega's van veiligheid, maatschappelijke ontwikkeling, wijken en zo mogelijk economische zaken vindt regelmatig plaats. De uitvoering gebeurt samen met ons netwerk in de stad, mede-eigenaarschap is de basis van de samenwerking.

Communicatie

Het belang van communicatie kan niet genoeg benadrukt worden. Communicatie speelt een doorslaggevende rol en is een wezenlijk onderdeel van de alcoholmatigingsaanpak, ook om het thema te agenderen bij relevante partners. Vanwege onze netwerkaanpak hoeft niet altijd gemeente Utrecht de afzender te zijn bij de communicatie. Bij campagnes gericht op gedragsverandering is het vaak effectiever als resultaten of successen gedeeld worden door anderen. Bij onze communicatieaanpak richten we ons op de optimale inzet van (de communicatiekanalen van) ons netwerk en hun achterban. Zo creëren we een olievlek en een sociale omgeving die gedragsverandering mogelijk maakt. Goede communicatie draagt bij aan de kracht van interventies en creëert meer draagvlak in de stad. De ambitie willen we tenslotte gezamenlijk zien te verwezenlijken. We communiceren zowel over regelgeving en handhaving als over preventie-activiteiten. Dat doen we zo veel mogelijk vanuit het perspectief van positieve gezondheid en het versterken van veerkracht om om te gaan met sociale uitdagingen en sociale druk. Bijvoorbeeld zoals bij Ik Pas, 30 dagen zonder alcohol; een landelijke campagne waar Utrecht dit jaar voor het eerst aanhaakte. Uiteraard worden successen helder in- en extern gecommuniceerd.

Bronnenvermelding

- Boelema, S., *Alcohol use in adolescence - a longitudinal study of its effect on cognitive functioning*, 5 december 2014
- de Looze, Margreet, Saskia van Dorsselaer, Simone de Roos, Jacqueline Verdurmen, Gonneke Stevens, Rob Gommans, Marja van Bon-Martens, Tom ter Bogt, Wilma Vollebergh: *HBSC 2013, gezondheid, welzijn en opvoeding van jongeren in Nederland*, 2014
- Polman, H. e.a., *Evaluatie P & H plan Alcohol 2014-2015*, maart 2015
- Verdurmen, J., Monshouwer, K., Dorsselaer, S. van, Lokman, S., Vermeulen-Smit, E. & Vollebergh, W., *Jeugd en riskant gedrag 2011: Kernegegevens uit het peilstationsonderzoek scholieren*. Utrecht: Trimbos-instituut, 2012
- Vermeulen-Smit, Evelien, *Kinderen drinken en blowen minder als ouders strenge regels stellen*. Bron: Universiteit Utrecht; Trimbos Instituut , 2014

campagne op initiatief van de supermarkten, november 2014

BIJLAGE 1 Onderliggende kaders

Drank- en horecawet

De Drank- en Horecawet schrijft tevens voor dat gemeenten een preventie- en handhavingsplan alcohol opstellen dat de hoofdlijnen van het beleid bevat voor zowel de preventie van alcoholgebruik, met name onder jongeren, als de handhaving van de wet.

Op horeca-inrichtingen waar alcoholhoudende drank voor gebruik ter plaatse wordt verstrekt, zijn de bepalingen van de Drank- en Horecawet van toepassing. Horecabedrijven dienen te beschikken over een vergunning op grond van de Drank- en Horecawet; hetzelfde geldt voor slijterijen. Supermarkten mogen, behoudens sterke drank, zonder vergunning alcoholhoudende dranken verkopen (bier, wijn etc.), maar dienen zich daarbij wel aan de Drank- en Horecawet te houden. Tegen overtredingen van de Drank- en Horecawet, de Horecaverordening of de vergunningvoorwaarden, wordt handhavend opgetreden.. De burgemeester is in beginsel het bevoegde bestuursorgaan.

Handhavingstrategie

In de handhavingstrategie Horeca staat beschreven met welk doel en op welke wijze de gemeente handhaaft op de geldende wet- en regelgeving. De handhavingstrategie bevat:

- een omgevingsanalyse met een korte omschrijving van de problematiek en het veld,
- een risicoanalyse met een prioritering naar soort risico en de mate waarin dit voorkomt,
- een toezichtstrategie (welke bedrijven, locaties worden gecontroleerd en op welke wijze)
- een sanctiestrategie (welke sancties worden ingezet bij constatering van overtredingen).

De Utrechtse handhavingstrategie horeca in het kort:

- Alle klachten en meldingen worden afgehandeld.
- Op ongeveer 250 horecabedrijven wordt verscherpt toezicht uitgeoefend (dit is aan de orde wanneer al eerder ene overtreding heeft plaatsgevonden).
- Projectmatige controle op leeftijds grenzen bij supermarkten, slijterijen, horeca.
- Informatievoorziening en toezicht bij paracommerciële organisaties, zoals sportverenigingen
- studentenverenigingen.
- Projectmatige integrale controles bepaalde gebiedsaanpakken, zoals ASW.
- (Deelname landelijke pilot doorschenken)

Horecaverordening

Naast een vergunning op grond van de Drank- en Horecawet, dient een horeca-inrichting waar alcohol wordt geschonken, te beschikken over een exploitatievergunning op grond van de Horecaverordening Utrecht 2015. Deze exploitatievergunning is tevens nodig voor horeca-inrichtingen waar geen alcohol wordt verstrekt. De Horecaverordening heeft als doel de bescherming van de openbare orde en van het woon- en leefklimaat. Het vormt daarmee een aanvulling op de regels in het kader van de Drank- en Horecawet. De burgemeester heeft een aantal categorieën vrijgesteld van de exploitatievergunningplicht. In dit Burgemeestersbesluit is bepaald dat de algemene regels van de Horecaverordening, wel van toepassing blijven op de vrijgestelde categorieën

Wet Milieubeheer en Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (wabo)

De meeste horecabedrijven zijn niet vergunningplichtig op grond van de Wet Milieubeheer, maar vallen wel onder het Activiteitenbesluit. Daarnaast dient een horeca-inrichting te passen binnen het bestemmingsplan en is een omgevingsvergunning nodig om een horeca-inrichting te mogen bouwen of verbouwen.

Integraal Veiligheids Plan

In het Integraal Veiligheidsplan 2015 – 2018 staan de doelen die de gemeente op het gebied van veiligheid nastreeft, de prioriteiten in het veiligheidsbeleid en de aanpak van veiligheidsproblemen. De aanpak is preventief waar dat kan, en repressief waar het moet. Doelen zijn: afname van criminaliteit, toename van het veiligheidsgevoel, voorkomen en bestrijden van incidenten en verstoringen van de openbare orde. Prioriteiten zijn: high impact crimes (delicten met een grote impact op de slachtoffers, de directe omgeving daarvan en de samenleving als geheel) en jeugdoverlast en –criminaliteit.

Volksgezondheidsbeleid

Het Volksgezondheidsbeleid 2015–2018 ‘bouwen aan een gezonde toekomst’ vormt het kader voor de alcoholmatigingsaanpak vanuit volksgezondheid. Wij zetten ons ervoor in om ook in de toekomst een gezonde en veerkrachtige stad te blijven. Om dat te realiseren heeft dit college zich uitgesproken voor drie ambities die met elkaar samenhangen en elkaar versterken. Deze ambities zijn ‘Werken aan werk’, ‘Utrecht maken we samen’ en ‘Bouwen aan een gezonde toekomst’. Met het Volksgezondheidsbeleid beogen we een belangrijke bijdrage aan deze drie ambities te leveren. Dat realiseren we met de focus op een gezonde stad, een gezonde start voor jonge kinderen en op de gezonde wijk. We respecteren menselijke waardigheid; iedereen is de moeite waard en daarom willen wij voor alle inwoners minimaal de faciliteiten bieden om een menswaardig bestaan te kunnen leiden. De opgebouwde gezondheidsexpertise zetten we in en delen we met de stad. We investeren aan de voorkant, in preventie en het voorkomen van problemen. We koersen op nieuwe ontwikkelingen die een positieve bijdrage leveren aan de gezondheid van alle Utrechters met als doel gezondheidsverschillen te verkleinen. Om ons doel te bereiken benaderen we gezondheid positief en breed en in aansluiting bij de stad.